

YAZI-Seçim Gündemi ve Diyanet

Burhanettin Duran

29 Mayıs 2015

2015 genel seçimlerinin kampanya gündemi önceki genel seçimlerden farklı olarak başat bir tema etrafında şekillenmiyor. Bütün partiler birbirlerinin temaları ile yarışan-çekişen bir seçim stratejisi yürütüyor.

Sahadaki sıcak tartışmalara rağmen ekonominin önceliği ve Türkiye'nin dünyadaki ilk 10 ülke arasına girme hedefi ortak bir tema halinde. CHP'nin ekonomik vaatleri ile AK Parti'nin her gün açıkladığı yeni büyük icraatları yarışıyor. CHP'nin "Merkez Türkiye" projesi de AK Parti'nin Türkiye'yi bölgesel- küresel güç yapma idealinin ekonomik boyutunu öne çıkaran bir varyasyon olarak görülebilir.

2015 genel seçimlerinde 1990'ları çağrıştıran seçim temalarını gündeme taşıyan partiler CHP ve HDP oldu. CHP ekonomik vaatler üzerinden bunu yaparken HDP kimlik ve ilginç bir şekilde din-diyamet tartışması üzerinden yaptı. Böylece ilk defa Diyanet'in konumu bir seçim döneminin süreklilik arz eden çok boyutlu bir tartışmasına dönüştü. HDP'nin laikçi çevrelerden oy almayı hedefleyen Diyanet'in kaldırılması önerisi seçim sürecinde Kürtçe meal konusuna, Diyanet İşleri Başkanı Mehmet Görmez'in makam aracına ve dini liderlik konusuna kadar uzandı.

Diyanet tartışması seçim kampanyalarında iki yönlü etkide bulundu. İlki, HDP kendini din konusunda savunmaya düşürmüş ve dindar Kürtlerin oylarını alma hususunda AK Parti'nin eline seçim malzemesi vermiş oldu. İkincisi, Diyanet'in değişen misyonu kamusal müzakerenin teması haline geldi.

Cumhurbaşkanı Erdoğan, "Mehmet Görmez bey sadece Türkiye'nin dini lideri değildir adeta İslam dünyası içinde bu coğrafyanın saygın bir dini lideridir" diyerek meseleyi yeni bir düzleme taşıdı. Erdoğan'ın, Diyanet İşleri Başkanı'na devletin uçak havuzundan tahsiste bulunulmasını Vatikan ile örneklendirmesi muhalefet çevrelerinde "Diyanet'i Vatikanlaştırma" şeklinde yorumlandı.

İslam'da ruhbanlığın olmadığı ve Vatikan ile Diyanet'in özdeş kurumlar olmadığı ortada. O zaman Erdoğan'ın Görmez'i "bu coğrafyanın saygın bir dini lideri" olarak tarif etmesinin anlamı nedir? Seçimlerde muhalefetin diline doladığı bir kurumun sahip çıkılarak itibarının pekiştirilmesi ilk akla gelen açıklama. Daha geniş bir çerçeveden bakıldığında ise Türkiye'nin yaşadığı dönüşüme uygun olarak Diyanet'in değişen statüsünün ve misyonunun altının çizilmesidir.

Öncelikle ulemayı düşük statü ile devlete eklemleyen laikçi yaklaşımın terk edilmekte olduğunu düşünebiliriz. Bu çerçevede Diyanet eskisine oranla daha aktif roller üstlenmektedir. Yurtdışındaki Türklerin dini hizmetlerini karşılamayı öncelikle ve İslam dünyasının kritik meselelerinde (aşırılık, mezhep çatışması ve İslamofobi gibi) görüş bildirme bu yeni rollerden bazılarıdır. Nitekim Görmez'in en son Kudüs'te verdiği hutbe bu yeni rolün gereğidir.

Türkiye'nin bölgesel-küresel açılımlarına paralel olarak Diyanet'in sunduğu dini hizmet ve dini yorum milli düzlem ile sınırlandırılmaz. Bu durum hem Türkiye'nin çevresindeki bölgelerdeki etkisinin YÖK, MİT ve Diyanet gibi kurumlarını dönüştürmesiyle ilgilidir. Hem de ülkemizin etrafında yükselen radikal-Selefi İslam yorumlarının ve liderlik iddialarının getirdiği meydan okumaları karşılamakla alakalıdır.

Bugün Türkiye'de İslam'ı kitlelere sunacak ve bahsedilen aşırılığa kayış ihtimalini önleyecek dini liderlik alanında nitelikli temsil sorunu yaşanmaktadır. Sivil toplumda ister tarikat ve cemaatlerle bağlantılı ister bireysel bazda etkili dini figürlerin olması ve bu ihtiyacı karşılaması asıldır.

Yine de Diyanet'in dönüşen misyonu ile dini yorumların temsil piyasasında olmasının önemli bir anlamı mevcuttur. 2015 seçimlerinin siyasi hayatımıza kattığı canlı temalardan birisi olarak Diyanet'in değişen misyonunu tartışmaya devam edeceğiz.

<https://www.sabah.com.tr/yazarlar/duran/2015/05/29/secim-gundemi-ve-diyamet>